

อุดมการณ์ชาตินิยมจีนในเพลงแดง¹ Chinese Nationalist Ideology in Red Songs

เนตธำทพิช บุดดาวงศ์² กนกพร นุ่มทอง³ และเมชฌ เมตจิรนนท์⁴

Nednamthip Buddawong, Kanokporn Numtong and Metcha Metjiranont

Received: February 13, 2024/ Revised: May 1, 2024/ Accepted: May 15, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาอุดมการณ์ชาตินิยมจีนในเพลงแดงซึ่งเป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน การเปลี่ยนแปลงการปกครอง รวมถึงสะท้อนภาพเหตุการณ์ทั้งในระหว่างเปลี่ยนแปลงการปกครองและหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือประเทศจีนใหม่ วิธีการศึกษากระทำโดยเก็บข้อมูลจากหนังสือ “เพลงแดงคลาสสิก 200 เพลง” 《经典红歌 200 首》 และดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

ผลการวิจัยพบว่า เพลงแดงเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลจีนใช้สำหรับการสร้างอุดมการณ์ชาตินิยมจีน โดยเนื้อหาในเพลงส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือชื่นชมและสรรเสริญชาตินิยม พรรคคอมมิวนิสต์ ผู้นำพรรค กองทัพแดง รวมถึงกรรมกรชาวนา ที่มีความศรัทธาในพรรคคอมมิวนิสต์และการเปลี่ยนแปลงไปสู่ประเทศจีนใหม่ อุดมการณ์ชาตินิยมจีนที่แฝงอยู่ในเพลงแดงมีทั้งสิ้น 4 ชุดความคิดหลัก คือ 1) อุดมการณ์สดุดีมาตุภูมิ

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาษากับอุดมการณ์ชาตินิยมในเพลงแดง” หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(Ph.D.candidate, Faculty of Humanities, Kasetsart University), Email: nednamthip.b@ku.th

³ รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Associate Professor, Faculty of Humanities, Kasetsart University), E-mail: kanokporn.n@ku.th

⁴ ศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (Professor, Faculty of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University), Email: metchaweiqing@hotmail.com

2) อุทมการณ์สดุดีพรรคคอมมิวนิสต์จีน 3) อุทมการณ์สดุดีทหารแดงหรือกองทัพแดง และ 4) อุทมการณ์เชิดชูผู้นำหรือบุคคลตัวอย่าง

การเผยแพร่เพลงแดงที่แฝงไปด้วยอุทมการณ์ชาตินิยมจีนเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การสร้างชาติจีนใหม่ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปกครองของพรรค สร้างความสามัคคีให้คนในชาติ รวมถึงสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจในชาติจีนภายใต้ความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม

คำสำคัญ: อุทมการณ์ ชาตินิยมจีน เพลงแดง เพลงรักชาติจีน พรรคคอมมิวนิสต์จีน

Abstract

This article aims to study the Chinese nationalist ideology in red revolutionary, songs with content related to the Chinese Communist Party, the change of government, and reflections on events during and after the change of government to the Chinese State Regime or the New China. The method of study is mostly from books. “200 classic red songs” and carry out the analysis tonight, critical analysis discourse theory.

The research results indicate that red songs serve as a tool for propagating Chinese nationalist ideology. The content of most songs aligns in the same direction admiring and praising the Chinese nation, the Communist Party, Party leaders, the Red Army, as well as workers and peasants who have faith in the Communist Party and the transition to the new China. The Chinese nationalist ideology hidden in 'red songs' encompasses four main sets of ideas: 1) the ideology of praising the motherland, 2) the ideology of praising the Chinese Communist Party, 3) the ideology of praising the Red Soldiers or the Red Army, and 4) the ideology of glorifying leaders or role models.

The publication of 'red songs,' containing Chinese nationalist ideology, is one of the strategies for building a new Chinese nation under the rule of the Chinese Communist Party. It aims to instill confidence in the Party's

rule, foster unity among the nation, and cultivate a sense of pride in the Chinese nation amidst its ethnic and cultural diversity.

Keywords: Ideology, Chinese nationalism, Red Song, Chinese patriotic song, Chinese Communist Party

บทนำ

เพลงแดง (红歌) คือเพลงที่มีเนื้อหาสรรเสริญพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยเนื้อเพลงจะมีความหมายเกี่ยวข้องกับการปฏิวัติ การสร้างลัทธิสังคมนิยม การปฏิรูปและเปิดประเทศ เพลงแดงเป็นวรรณกรรมที่ถูกประพันธ์ขึ้นจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นการชื่นชมความงามของภูมิภาค การกล่าวเชิดชูพรรคคอมมิวนิสต์ เชิดชูผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์ การเล่าถึงเหตุการณ์ในกองทัพแดง การบรรยายถึงความรู้สึกรักชาติ ความรู้สึกของกองทัพทหารในสนามรบ การต่อสู้ของกรรมกรชาวนา หรือแม้แต่ความรู้สึกห่วงหาอาลัยของประชาชนที่มีต่อกองทัพแดง เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่สามารถสื่อให้เห็นถึงมโนทัศน์เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ได้ รวมถึงสามารถวิเคราะห์หาอุดมการณ์ชาตินิยมจีนจากเพลงแดงได้

Li (2010) และ Ma (2010) เห็นพ้องกันว่าเพลงแดงคือเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการต่อสู้ การปฏิวัติ แสดงถึงความรักชาติ และสวดุติจิตวิญญาณของพรรคคอมมิวนิสต์และประชาชนจีน

Popper (1994 as cited in Wantana, 2008: 11) นักวิชาการค่ายเสรีนิยมได้ให้ความหมายของอุดมการณ์ไว้ว่า “อุดมการณ์ คือ ระบบความคิดที่ปิดตัวเองจากโลกภายนอก ระบบเผด็จการเบ็ดเสร็จในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 ทั้งระบอบคอมมิวนิสต์โซเวียต และ นาซีเยอรมัน” ดังนั้นปอปเปอร์จึงมองว่าอุดมการณ์เป็นเครื่องมือที่ระบอบเผด็จการใช้ควบคุมประชาชนให้รู้สึกคล้อยตาม และผู้มีอำนาจจะเป็นผู้กำหนดว่าอะไรจริง อะไรเท็จ อะไรควรหรือไม่ควร

ในขณะที่ Seliger (1976 as cited in Wantana, 2008: 13) มองว่าอุดมการณ์สามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ โดยให้นิยามว่า “อุดมการณ์ คือ ชุดความคิดที่ใช้เป็นรากฐานให้กับกิจกรรมทางการเมือง” อีกทั้งยังมีลักษณะบางประการร่วมกันคือ 1) โลกทัศน์ (world view) 2) วิสัยทัศน์ (vision) 3) สามารถชี้แนะได้ว่ากาการเปลี่ยนแปลงทาง

การเมืองแบบไดนาโมไปสู่สังคมที่ปรารถนาได้ 4) อุดมการณ์สามารถยึดหยุ่นได้ตามสถานการณ์

ในเรื่องของชาตินิยม Renan (2017: 17-59) นักปรัชญาและนักนิรุกติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญภาษาเคมีติก ชาวฝรั่งเศสได้สรุปความหมายของคำว่า “ชาติ” ไว้ทั้งหมด 3 ความหมาย ดังนี้ 1) ชาติ คือ ศูนย์กลางอันเป็นที่ตั้งของระบบวิถีคิดที่ยึดมั่นและให้ความสำคัญกับความภักดีปิฎกมิตที่ตนอยู่อาศัย 2) ชาติ คือราชวงศ์หนึ่งๆ เป็นตัวแทนของการยึดครองเมื่อครั้งอดีตซึ่งเป็นการยึดครองที่ผู้คนจำนวนมากให้การยอมรับ เนื่องจากชาติสมัยใหม่ส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นโดยตระกูลหนึ่งซึ่งมีพื้นเพแบบศักดินาถือครองพื้นที่แคว้น 3) ชาติ คือ จิตวิญญาณ (soul) หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ก่อเกิดขึ้นจากสำนึกของความเสียสละที่บุคคลหนึ่งได้กระทำลงไป และที่กำลังจะทำในอนาคต เป็นความปรารถนาที่แสดงออกอย่างชัดเจนว่าต้องการดำรงและสืบทอดชีวิตของทุกคนที่มีร่วมกันต่อไป

ในทัศนะของนักวิชาการจีนส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ มองว่าการร้องหรือรับฟังเพลงแดงมีส่วนสนับสนุนให้เกิดความรักชาติ เช่น Wang, Zhao and Shen (2009) และ Yuan (2020) เห็นตรงกันว่า การจัดกิจกรรมดนตรีโดยมีเพลงแดงหรือเพลงรักชาตินั้นมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเกิดความรักชาติ Yang (2011) และ Wei (2018) มีความเห็นคล้ายคลึงกันคือเพลงแดงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาเข้าใจเรื่องการเมืองและถูกปลูกฝังให้รักชาติ เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่า อุดมการณ์ชาตินิยมคือชุดความคิดหรือระบบวิถีคิดที่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมีความภักดีต่อแหล่งรวมจิตใจที่เรียกว่า ชาติ ของตนเอง โดยผ่านการรับรู้เข้าใจ ยอมรับ และปฏิบัติร่วมกัน โดยจะเห็นว่าอุดมการณ์ชาตินิยมถูกแฝงอยู่ในบทเพลงและถูกถ่ายทอดผ่านสถาบันที่ถือเป็นต้นแบบของการให้ความรู้คือโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นที่ชัดเจนว่าบทเพลงที่ถูกถ่ายทอดออกไปจะอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐหรือผู้มีอำนาจ และประชาชนหรือนักเรียน นักศึกษาอาจจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม อย่างไรก็ตาม หากไม่เห็นด้วยก็สามารถเปลี่ยนแปลงชุดความคิดที่ผู้มีอำนาจกำหนดไว้ได้

ปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอุดมการณ์ชาตินิยมที่ปรากฏในเพลงแดงในประเทศไทยพบว่ามีการศึกษาเรื่องเพลงรักชาติจีนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเพลงแดง คือหนังสือ “ร้อยเพลงรักชาติจีน” ของ Sodsongkrit (2011) จำนวน 100 เพลง การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์มิติด้านการท่องเที่ยวและการสื่อสารในการปลูกจิตสำนึกรักชาติของ

รัฐบาลจีนผ่านบทเพลงปลุกใจ” ของ Sodsongkrit, Sangtian and Sukprasong (2017) ได้ศึกษาการปลุกจิตสำนึกรักชาติผ่านบทเพลงปลุกใจโดยมุ่งวิเคราะห์ในมิติด้านการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และบทความวิจัยเรื่อง “การสร้างสำนึกความเป็นชาติผ่านบทเพลงรักชาติจีน ตั้งแต่ ค.ศ. 1921 ถึง ค.ศ. 1976” ของ Kittitomsakul and Rattanataya (2023) ซึ่งได้ศึกษาเพลงรักชาติจำนวน 100 เพลงในมุมมองของการสร้างสำนึกความเป็นชาติ นอกจากนี้ยังพบว่ามีการศึกษาเรื่องอุดมการณ์ชาติที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียน คือ เรื่อง “รักชาติ รักพรรค รักมวลชน : มโนทัศน์ “ความรักชาติ” ในแบบเรียนวิชาการกลุ่มเยาวชนแนวหน้า” ของ Prapantamit and Amornwanitsak (2019)

ส่วนการศึกษาเพลงแดงในประเทศจีนนั้นจะศึกษาเพียงด้านใดด้านหนึ่งของเพลงแดงเท่านั้นและยังไม่พบการศึกษาเรื่องอุดมการณ์ชาตินิยมในเพลงแดง เช่น งานของ Li (2010) เรื่อง “เส้นทางประวัติศาสตร์และอิทธิพลของเพลงแดงในประเทศจีน” 《中国红歌的历史轨迹及其深远影响》 ได้ศึกษาเฉพาะมุมมองด้านประวัติศาสตร์ กล่าวคือ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทเพลงกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ และงานของ Ma (2010) เรื่อง “การศึกษาบทบาทการสอนเรื่องความรักชาติในเพลงแดง” 《红歌的爱国主义教育作用研究》 โดยได้ศึกษาบทบาทและเนื้อหาสำคัญของเพลงแดงที่ส่งผลให้ประชาชนเกิดความรักชาติ

ดังที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาเรื่องอุดมการณ์ชาตินิยมเป็นการวิเคราะห์หากลวิธีที่รัฐใช้เป็นเครื่องมือในการกล่อมเกล่าประชาชน ให้ประชาชนปฏิบัติตามในสิ่งที่รัฐต้องการ เพื่อให้แนวคิดของรัฐและประชาชนมีอุดมการณ์เดียวกันและนำไปสู่ความสงบสุขของชาติ อย่างไรก็ตาม ปัญหาความไม่สงบระหว่างรัฐกับประชาชนยังมีให้เห็นอยู่เสมอ เพื่ออธิบายปัญหาความขัดแย้งกันระหว่างรัฐกับประชาชนในเพลงแดง ไม่สามารถอาศัยเพียงตัวบทมาวิเคราะห์เท่านั้น จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมมาวิเคราะห์ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำกลวิธีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มาประกอบการวิเคราะห์

วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) หรือ CDA เป็นแนวทางการศึกษาทางภาษาศาสตร์ที่อาศัยปริบททางภาษา ปริบททางสังคมและวัฒนธรรมมาประกอบการวิเคราะห์ เพื่อเปิดเผยให้เห็นความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้รูปภาพที่ปรากฏ (Kaewjunkte, 2015: 59-61)

เพื่อเติมเต็มข้อมูลทางวิชาการในมุมมองที่ต่างออกไป และเปิดเผยให้เห็นถึงอุดมการณ์ชาตินิยมที่ผู้มีอำนาจพยายามสอดแทรก ปกป้อง ถ่ายทอด จำกัด และผลิตซ้ำชุดความคิดทางวาทกรรมผ่านเพลงแดง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องอุดมการณ์ชาตินิยมจีนที่แฝงอยู่ในเพลงแดง

คำถามการวิจัย

เพลงแดงได้สอดแทรกอุดมการณ์ชาตินิยมจีนในบ้างให้แก่ประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์ชาตินิยมจีนที่แฝงอยู่ในเพลงแดง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องอุดมการณ์ชาตินิยมจีนที่แฝงอยู่ในเพลงแดงจำนวน 200 เพลง จากหนังสือ “เพลงแดงคลาสสิก 200 เพลง” 《经典红歌 200 首》 ของ Wu Songjin (2019) (吴颂今) เนื่องจากหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ได้มีการรวบรวมเพลงแดงไว้มากที่สุด และเป็นเพลงที่แต่งขึ้นครอบคลุมช่วงเวลาในการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีนคือปี ค.ศ. 1921 โดยนำแนวคิดเรื่องวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ประกอบกับแนวคิดเรื่องชาตินิยมมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

ระเบียบวิธีวิจัย

1. งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ วาทกรรม ชาตินิยม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงแดง
3. เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากเพลงแดงจำนวน 200 เพลงจากหนังสือ “เพลงแดงคลาสสิก 200 เพลง” 《经典红歌 200 首》 ของ Wu Songjin (2019) (吴颂今) จากนั้นแปลเป็นภาษาไทย
4. วิเคราะห์ด้วยบทของเพลงแดงที่สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ชาตินิยม และจัดกลุ่มเพลงที่มีความสัมพันธ์กันเป็นหมวดหมู่ เช่น เพลงสดุดีชาติ เพลงสดุดีพรรค เพลงสดุดีกองทัพ เป็นต้น

5. กำหนดอุดมการณ์ชาตินิยมที่มีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ของชาติจีนและพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยสามารถแบ่งได้ 4 แนวคิดหลัก

6. เขียนบรรยายแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical description) โดยใช้แนวคิดเรื่องวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ประกอบกับแนวคิดเรื่องชาตินิยมเป็นกรอบในการวิเคราะห์

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เพลงแดงที่แปลเป็นภาษาไทยในบทความนี้ แปลและเรียบเรียงโดยผู้วิจัย
2. งานวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการสะกดถ่ายถอดเสียงภาษาจีนตาม “เกณฑ์การถ่ายถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธียุคใหม่” ของคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปีพุทธศักราช 2543 โดยจะยกเว้นการขีดเส้นใต้ของอักษร zh, ch, sh, r เพื่อให้สะดวกต่อการพิมพ์ และบางคำจะถ่ายถอดเสียงตามความนิยมด้วย เช่น คำว่า “北京” เขียนว่า “ปักกิ่ง” เป็นต้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์วาทกรรมเพลงแดงพบว่ามียุทธศาสตร์ชาตินิยมจีนที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคม ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นจีนสมัยใหม่ทั้งหมดจำนวน 4 แนวคิดหลัก ได้แก่ 1) อุดมการณ์สดุดีมาตุภูมิ 2) อุดมการณ์สดุดีพรรคคอมมิวนิสต์จีน 3) อุดมการณ์สดุดีทหารแดงหรือกองทัพแดง 4) อุดมการณ์เชิดชูผู้นำหรือบุคคลตัวอย่าง

1. อุดมการณ์สดุดีมาตุภูมิ

อุดมการณ์สดุดีมาตุภูมิคือ การยกย่องชื่นชมแผ่นดินจีนผ่านสถานที่สำคัญ ความงดงามของประเทศจีน รวมถึงสัญลักษณ์ความยิ่งใหญ่ของแผ่นดินจีน ซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาชนจีนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ โดยพบว่าอุดมการณ์สดุดีมาตุภูมิประกอบด้วยชุดความคิดย่อย 3 แนวคิดคือ 1) เชิดชูสถานที่สำคัญ 2) ชื่นชมทัศนียภาพของประเทศจีน 3) เชิดชูสัญลักษณ์ความเป็นชาติ

1.1 เขตชุมชนที่สำคัญ

1.1.1 เขตชุมชนเมือง เพลง 《新疆好》 “สวัสดิ์ซินเจียง” เป็นเพลงที่ชื่นชมเมืองซินเจียง เขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์ (新疆维吾尔自治区) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอุยกูร์อาศัยอยู่ โดยชาวอุยกูร์เดิมเป็นชาวเติร์ก ชาวอุยกูร์ส่วนหนึ่งจึงมีความพยายามในการสร้างรัฐที่แยกเป็นอิสระจากจีน เรียกว่า เตอร์กิสถานตะวันออก (East Turkestan) ซึ่งรัฐบาลจีนต้องการหยุดขบวนการนี้ (Chen, 2012)

การแต่งเพลงชื่นชมเมืองซินเจียงเป็นกลยุทธ์ในการพยายามหลอมรวมความเป็นชาติ เปลี่ยนจากพวกเขาเป็นพวกเรา พยายามสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเพื่อลดความตึงเครียดทางการเมืองลง เนื้อเพลงมีดังนี้

《新疆好》

我们新疆好地方啊，天山南北好牧场。

戈壁沙滩变良田，积雪溶化灌农庄。 (Wu, 2019: 176)

“สวัสดิ์ซินเจียง”

ซินเจียงของเรานั้นแสนงาม มีทุ่งหญ้ากว้างใหญ่เหนือจรดใต้ของเขาเทียนชาน

ทะเลทรายโกบีกลายเป็นทุ่งนาอันอุดมสมบูรณ์ หิมะละลายไหลสู่สวนนา

(แปลโดยผู้วิจัย)

จากบทเพลงนี้ ผู้แต่งไม่เพียงแต่ต้องการเขตชุมชนที่เพียงเท่านั้น หากยังแฝงการยกย่องรัฐบาลจีนไว้ในเนื้อเพลงด้วย จากประโยคที่ว่า “ทะเลทรายโกบีให้กลายเป็นทุ่งนาอันอุดมสมบูรณ์” กล่าวคือ การที่รัฐบาลจีนเข้ามาในพื้นที่ซินเจียง ไม่ใช่การเข้ามารุกรานซินเจียงแต่อย่างใด หากแต่ช่วยให้ซินเจียงที่แห้งแล้งกลายเป็นทุ่งนาที่อุดมสมบูรณ์ขึ้นมา

1.1.2 เขตชุกำแพงเมืองจีน เพลง 《我家在中国》 “บ้านฉันอยู่ประเทศจีน” เป็นเพลงที่ถ่ายทอดให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในความยิ่งใหญ่ของชาติ ไม่ว่าจะเป็นม่านน้ำฉียงหรือกำแพงเมือง

กำแพงเมืองจีนเป็นสิ่งมหัศจรรย์ 1 ใน 7 ของโลก เป็นสิ่งปลูกสร้างที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและใช้เวลาในการสร้างนานที่สุด สร้างขึ้นสำหรับป้องกันประเทศจากการรุกรานของศัตรู (Liu, 2006) ประเทศจีนมีคำกล่าวคำหนึ่งกล่าวว่า “不到长城非好汉” (ไม่ถึงกำแพงเมืองจีนไม่ใช่ลูกผู้ชาย) กำแพงเมืองจีนจึงถือเป็นสถานที่สำคัญแห่งแรกๆ ที่ชาวจีนเกิดความภาคภูมิใจและชาวต่างชาติมักปรารถนาเดินทางมาท่องเที่ยว ดังนั้นการที่เพลงแดงมีการกล่าวถึงกำแพงเมืองจีนในเพลงจึงเป็นอีกเรื่องที่ยืนยันให้เห็นถึงอุดมการณ์สุดดีมาตุภูมิ เนื้อเพลงมีดังนี้

《我家在中国》

问我家在哪里
从前我总在心里默默说
家在中国
我家有万里长城
我家的地方很大很大

家在中国
问我家在哪里
今天我总是这样自豪地说
我家有长江黄河
我家兄弟姐妹很多很多

(Wu, 2019: 218)

“บ้านฉันอยู่ประเทศจีน”

ถามว่าบ้านฉันอยู่ที่ไหน
เมื่อก่อนฉันมักจะถามในใจเสมอ
บ้านอยู่ประเทศจีน
บ้านของฉันมีกำแพงหมื่นลี้
แผ่นดินของบ้านฉันนั้นกว้างใหญ่ไพศาล

บ้านฉันอยู่ประเทศจีน
ว่าบ้านฉันอยู่ที่ไหน
วันนี้ฉันพูดได้อย่างภูมิใจเสมอ
บ้านของฉันมีแม่น้ำฉางเจียงและแม่น้ำหวงเหอ
บ้านฉันมีพี่น้องมากมาย

(แปลโดยผู้วิจัย)

จากบทเพลงได้มีการยกย่องกำแพงหมื่นลี้หรือกำแพงเมืองจีน การกล่าวถึงสถานที่สำคัญของประเทศจีนอย่างกำแพงเมืองจีน เป็นการแสดงความยิ่งใหญ่ของชาติจีนซึ่งเป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรม

1.1.3 เชิดชูแม่น้ำ เพลง 《长江之歌》 “ลำนำแห่งแม่น้ำฉางเจียง” เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปีค.ศ. 1984 (Hou and Zhang, 2011: 174) เป็นเพลงสดุดีแม่น้ำฉางเจียง มีเนื้อหาพรรณนาถึงความยิ่งใหญ่ของแม่น้ำ โดยในตอนแรกได้พรรณนาถึงความยิ่งใหญ่ ไหลเป็นทางยาวของแม่น้ำและตอนที่สองพรรณนาถึงแหล่งกำเนิดที่มีมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยโบราณของแม่น้ำ เพลงนี้จึงเป็นเพลงที่สะท้อนให้เห็นถึงทั้งคุณค่าของแม่น้ำฉางเจียงและความรู้สึกภาคภูมิใจของชาวจีนที่มีต่อแม่น้ำฉางเจียง ตัวอย่างเพลงมีดังนี้

《长江之歌》

你从雪山走来，
你向东海奔去，
你用甘甜的乳汁，
你用健美的臂膀，
我们赞美长江，
我们依恋长江，
你从远古走来，
你向未来奔去，
你用纯洁的清流，
你用磅礴的力量，

春潮是你的风采；
惊涛是你的气概。
哺育各族儿女；
挽起高山大海。
你是无穷的源泉；
你有母亲的情怀。
巨浪荡着尘埃；
涛声回荡在天外。
灌溉花的国土；
推动新的时代。

我们赞美长江，
我们依恋长江，
啊，长江！啊，长江！

“ลำน้ำแห่งแม่น้ำฉางเจียง”

เจ้าไหลมาจากภูเขาหิมะ
เจ้าไหลไปทางทะเลบูรพา
เจ้าใช้น้ำนมที่หวานชื่น
เจ้าใช้แขนทั้งดงามและแข็งแกร่ง
พวกเราชื่นชมแม่น้ำฉางเจียง
พวกเราผูกพันแม่น้ำฉางเจียง
เจ้าไหลมานานเนินแต่โบราณ
เจ้าไหลไปสู่อนาคต
เจ้าใช้ความใสบริสุทธิ์
เจ้าใช้พลังอันมหาศาล
พวกเราชื่นชมแม่น้ำฉางเจียง
พวกเราผูกพันแม่น้ำฉางเจียง
อา ฉางเจียง อา ฉางเจียง

你是无穷的源泉；
你有母亲的情怀。

(Wu, 2019: 32)

สายน้ำในฤดูใบไม้ผลิคือความงดงามของเจ้า
คลื่นลูกใหญ่คือความหาญกล้าของเจ้า
หล่อเลี้ยงลูกหลานทุกเผ่าพันธุ์
โอบกอดเขาสูงทะเลกว้าง
เจ้าคือแหล่งน้ำที่ไหลไม่สิ้นสุด
เจ้ามีความรู้สึกตั้งมารดา
คลื่นลูกใหญ่ชะล้างฝุ่นละออง
เสียงคลื่นดังกังวานถึงบนฟ้า
ประพรมบุปผาแผ่นดินแม่
ผลักดันยุคสมัยใหม่
เจ้าคือแหล่งน้ำที่ไหลไม่สิ้นสุด
เจ้ามีความรู้สึกตั้งมารดา

(แปลโดยผู้วิจัย)

การกล่าวเชิดชูแม่น้ำฉางเจียง มีลักษณะเดียวกันกับการเชิดชูกำแพงเมืองจีน คือการแสดงความยิ่งใหญ่เป็นสิ่งที่เป็นามธรรมยากแก่การอธิบาย การยกย่องแม่น้ำฉางเจียงซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของประเทศจีนนั้น จึงถือเป็นการแสดงความยิ่งใหญ่ที่เป็นรูปธรรมผ่านแม่น้ำฉางเจียง

1.1.4 เชิดชูสถานที่ทำสงครามในประวัติศาสตร์ เพลง 《延安颂》 หรือ “สดุดีเหยียนอาน” เป็นเพลงที่เล่าถึงภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สมัยสงครามต่อต้านญี่ปุ่นเมื่อปี ค.ศ. 1936 ต่อมาในปี ค.ศ. 1937 เหยียนอานไม่ได้เป็นเพียงแค่สนามรบเท่านั้น หากยังเป็นสัญลักษณ์ของวีรชนชาวจีนต่อสู้กับจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น รวมถึงเป็นศูนย์กลางของการปฏิวัติประเทศจีนอีกด้วย

เมื่อปี ค.ศ. 1936 การเดินทางทางไกลนำโดยเหมาเจ๋อตง (毛泽东, 1893-1976) ได้เดินทางมาถึงเหยียนอานและได้กำหนดโครงการต่อต้านญี่ปุ่นเพื่อช่วยชาติ (抗日救国) ล้มล้างระบอบจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นและปลดปล่อยประชาชน ต่อมาในปี ค.ศ. 1937 หลังสงครามต่อต้านญี่ปุ่น เหยียนอานได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของวีร

ชนชาวจีน ผู้ต่อสู้กับจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น (Hou and Zhang, 2011 :21-22) เพลงสดุดี
เหียนอานมีเนื้อหาดังนี้

《延安颂》

啊，延安你这庄严雄伟的古城	到处传遍了抗战的歌声
啊，延安你这庄严雄伟的古城	热血在你胸中奔腾
千万颗青年的心	埋藏着对敌人的仇恨
在山野田间长长的行列	结成了坚固的阵线
看群众已抬起了头	看群众已扬起了首
无数的人和无数的心	发出了对敌人的怒吼
士兵瞄准着枪口	准备和敌人搏斗
啊，延安	
你这庄严雄伟的城墙	筑成了坚固的抗日的阵线
你的名字将万古流芳	在历史上灿烂辉煌

(Wu, 2019: 98)

“สดุดีเหียนอาน”

ไอ เหียนอาน เจ้าช่างเป็นเมืองโบราณอันโอ้อ่า	รำร้องเพลงต่อต้านสงครามญี่ปุ่นไปทั่ว
ไอ เหียนอาน เจ้าช่างเป็นเมืองโบราณอันโอ้อ่า	เลือดร้อนพลุ่งพล่านไปทั่วอก
หัวใจคนหนุ่มสาวนั้นสับสน	ความเกลียดชังศัตรูที่ซ่อนเก็บไว้ในใจ
เรียงรายตามภูผาผืนป่าและผืนนา	ประกอบเป็นแนวรบที่แข็งแกร่ง
ยลมวลชนได้แห่งหน้า	ยลมวลชนราได้แห่งมอง
มวลชนที่ท้วมท้นและหัวใจที่ล้นหลาม	ส่งเสียงแห่งความโกรธอันดังกระหึ่มใส่ศัตรู
เหล่าทหารเล็งปากกระบอกปืน	เตรียมสู้กับพวกศัตรู
ไอ เหียนอาน	
เจ้าช่างเป็นกำแพงอันโอ้อ่าและสง่างาม	สร้างแนวหน้าที่แข็งแกร่งต่อต้านศัตรู
ชื่อของเจ้าจะขจรสืบไป	รุ่งโรจน์ในประวัติศาสตร์

(แปลโดยผู้วิจัย)

เพลงนี้นอกจากต้องการเชิดชูสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังมีความพยายามให้คนในชาติได้รับรู้ถึงความรู้สึกเคียดแค้นและสร้างความเกลียดชังแก่ศัตรูของชาติคือญี่ปุ่นอีกด้วย และประเด็นนี้จึงทำให้ชาวจีนรุ่นหลังยังคงมีความเกลียดชังชาติญี่ปุ่นแม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานแล้วก็ตาม

1.2 ชื่นชมทัศนียภาพของประเทศจีน

เพลงที่ชื่นชมทัศนียภาพของประเทศจีนคือ 《美丽的草原我的家》 “ทุ่งหญ้าแสนงามบ้านของฉัน” ประพันธ์คำร้องโดยหัวหวา (火华) ชาวฮั่น และประพันธ์ทำนองโดย อาลาเถิงเอ้าเล่อ (阿拉腾奥勒) ชาวมองโกล เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1977 และในปี ค.ศ. 1980 เพลงนี้ได้รับคัดเลือกจาก UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ให้เป็นเพลงยอดเยี่ยม ต่อมาในปี ค.ศ. 2000 ได้รับคัดเลือกให้เป็น “เพลงสากลยอดเยี่ยมแห่งปี” (Sodsongkrit, 2011: 249)

การผสมผสานระหว่างผู้ประพันธ์คำร้องชาวฮั่นและทำนองเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวมองโกลเป็นความลงตัวที่ไพเราะ และเป็นที่ยอมรับทั้งชาวมองโกล ชาวจีนภายในประเทศกระทั่งเป็นที่นิยมทั่วโลก การเผยแพร่เพลงลักษณะนี้เป็นการพยายามหลอมรวมความแตกต่างให้เป็นหนึ่งเดียว โดยไม่แบ่งแยกว่าชาวมองโกลมีความเป็นอื่น หากแต่มองว่าชาวมองโกล ชาวฮั่น หรือชนชาติใดในประเทศจีนล้วนมีความเป็นชาติเดียวกันคือชาติจีน เนื้อเพลงมีดังนี้

《美丽的草原我的家》

美丽的草原我的家，	风吹绿草遍地花
彩蝶纷飞百鸟唱，	一湾碧水映晚霞
骏马好似草一朵，	牛羊好似珍珠酒，啊
牧羊姑娘放声唱，	愉快的歌声满天涯。

(Wu, 2019: 166)

“ทุ่งหญ้าแสนงามบ้านของฉัน”

ทุ่งหญ้าแสนงามบ้านของฉัน	ลมโชยทุ่งเขียวจิ่งดังดอกไม้
ผีเสื้อโบยบิน บุหร่งนับร้อยรำร้อง	อ่าวน้ำใสสะท้อนแสงอาทิตย์ตก
อาชางามดั่งยอดหญ้า	ทั้งกระบือและแกะก็งามดั่งไข่มุก
สาวเลี้ยงแกะรำร้องเพลง	เสียงเพลงแห่งความสุขทั่วธานี

(แปลโดยผู้วิจัย)

เพลงนี้แม้ว่าทำนองเพลงจะประพันธ์โดยชาวมองโกล แต่เนื้อเพลงกลับประพันธ์โดยชาวฮั่นซึ่งเป็นชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ในประเทศจีน ซึ่งนี้อาจเป็นการพูดแทนหรือครอบงำจากทางรัฐบาล ดังนั้นภาพทุ่งหญ้ามองโกลในเพลงนี้จึงเป็นเพียงภาพที่ชาวฮั่นจินตนาการถึงและต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจว่าเป็นเช่นนั้น โดยไม่ไข่มุมมองที่แท้จริงของชาวมองโกล

1.3 เชิดชูสัญลักษณ์ความเป็นชาติ

“ธงแดง” (红旗) หรือธงชาติของจีน เป็นหนึ่งสัญลักษณ์สำคัญที่แสดงความเป็นชาติจีน ธงแดงประกอบด้วยดาว 5 ดวง มีดวงใหญ่ 1 ดวง ดวงเล็ก 4 ดวง ดวงใหญ่หมายถึง พรรคคอมมิวนิสต์จีน ดวงเล็กคือชนชั้นหลักในสังคมคือ ชนชั้นกรรมกร ชนชั้นเกษตรกร ชนชั้นนายทุนน้อย และชนชั้นนายทุนแห่งชาติ เพลงที่กล่าวถึงธงแดงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชาติจีน คือ 《五星红旗》 “ธงแดงห้าดาว”

เพลงนี้ได้กล่าวถึงความผูกพันของชาวจีน ไม่ว่าจะอยู่แห่งไหนแต่สายเลือดและหัวใจยังเป็นประชาชนชาวจีน และธงแดงก็เป็นสัญลักษณ์ของศรัทธาจิตใจของประชาชนชาวจีน (Sodsongkrit Sangtian and Sukprasong, 2017) ตัวอย่างเนื้อเพลงมีดังนี้

《五星红旗》

你和太阳一同升起，	映红中国每寸土地，
你和共和国血脉相依，	共同走过半个世纪。
五星红旗啊 五星红旗啊，	你将中华民族的心连在一起，
五星红旗啊 五星红旗啊，	你让全世界中国人扬眉吐气。

(Wu, 2019: 232)

“ธงแดงห้าดาว”

เจ้าและตะวันเคลื่อนขึ้นอย่างพร้อมเพรียง	สาดแสงสีแดงไปทั่วแผ่นดินจีน
เจ้าและสาธารณรัฐประชาชนเป็นเลือดเดียวกัน	ร่วมกันข้ามผ่านมาครึ่งศตวรรษ
ธงแดงห้าดาวหนา ธงแดงห้าดาวหนา	เจ้าเชื่อมหัวใจของชาวจีนเข้าด้วยกัน
ธงแดงห้าดาวหนา ธงแดงห้าดาวหนา	เจ้าทำให้ชาวจีนทั่วโลกได้ภาคภูมิใจ

(แปลโดยผู้วิจัย)

การอ้างถึง “ชาวจีนทั่วโลก” ในเพลงเป็นการพูดแทนและเหมารวมเอาว่าธงแดงห้าดาวนี้เป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของชาวจีนทั่วทั้งโลก ไม่ใช่เพียงแค่ชาวจีนในแผ่นดินใหญ่ สิ่งนี้เป็นการส่งเสริมอุดมการณ์ชาตินิยมให้เข้มข้นยิ่งขึ้น

2. อุดมการณ์สดุดีพรรคคอมมิวนิสต์จีน

อุดมการณ์สดุดีพรรคคอมมิวนิสต์จีน คืออุดมการณ์ที่ยกย่อง เชิดชู และชี้้นำให้ปฏิบัติตามแนวคิดของพรรคคอมมิวนิสต์ โดยพบอุดมการณ์ย่อย ดังนี้

2.1 พรรคคอมมิวนิสต์จีนคือผู้นำทางหรือผู้ชี้ทาง

เพลงที่นำเสนออุดมการณ์สุดดีพรรคคอมมิวนิสต์จีนผ่านวาทกรรมพรรคคือผู้นำทางคือเพลง 《娘子军连歌》 “เพลงกองทัพหญิง”

เพลงนี้เป็นเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่องกองทัพหญิงแดง 《红色娘子军》 โดยเนื้อเรื่องมีเค้าโครงมาจากคอลัมน์ของฉยงหย่า (琼崖) ที่ได้ถ่ายทอดเรื่องราวในประวัติศาสตร์ของผู้หญิงกลุ่มหนึ่งที่พลีชีพเพื่อให้เกิดการปลดปล่อยในบริเวณฐานที่มั่นปฏิวัติไห่หนาน (海南革命根据地) ภาพยนตร์เรื่องนี้ถ่ายทำเมื่อปี ค.ศ. 1961 กำกับโดยเซี่ยจิ้น (谢晋) (Hou and Zhang, 2011: 84) เนื้อหาดังนี้

《娘子军连歌》

向前进，向前进，
战士的责任重，妇女的冤仇深。
古有花木兰，替父去从军，今有娘子军，扛枪为人民。
向前进，向前进，
战士的责任重，妇女的冤仇深。
向前进，向前进，
战士的责任重，妇女的冤仇深。
共产主义真，党是领路人，
奴隶得解放，奴隶得翻身。 (Wu, 2019: 20)

“เพลงกองทัพหญิง”

จงก้าวไปข้างหน้า จงก้าวไปข้างหน้า
หน้าที่ของนักรบนั้นสำคัญ ความเกลียดชังของสตรีนั้นยังลึก
โบราณมีฮวามู่หลาน ไปร่วมทัพแทนบิดา บัดนี้มีทหารหญิง แบกปืนเพื่อประชา
จงก้าวไปข้างหน้า จงก้าวไปข้างหน้า
หน้าที่ของนักรบนั้นสำคัญ ความเกลียดชังของสตรีนั้นยังลึก
จงก้าวไปข้างหน้า จงก้าวไปข้างหน้า
หน้าที่ของนักรบนั้นสำคัญ ความเกลียดชังของสตรีนั้นยังลึก
ลัทธิคอมมิวนิสต์นั้นจริงแท้ พรรคคือผู้นำทาง
ทาสต้องได้รับการปลดปล่อย และทาสต้องลุกขึ้นยืน” (แปลโดยผู้วิจัย)

เพลงนี้แม้จะดูเหมือนว่าเป็นการยกย่องทหารหญิง โดยตอกย้ำลักษณะนิสัยของสตรีในด้านลบ เช่น “ความเกลียดชังของสตรีนั้นยังลึก” เป็นการใชภพจำ (stereotype) ของผู้หญิงมาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับศัตรูของชาติ แต่อีกมุมหนึ่งเป็นการตอกย้ำอคติทางเพศที่มีต่อผู้หญิง ซึ่งสิ่งนี้ได้เผยให้เห็นร่องรอยของความเชื่อเรื่อง “ชายเป็นใหญ่และหญิงเป็นรอง” (重男轻女) ของชาวจีนอีกด้วย

2.2 พรรคคอมมิวนิสต์จีนคือผู้ปลดปล่อย

เพลงที่ยกย่องให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นผู้ปลดปล่อยได้ชัดเจนที่สุดคือ เพลง 《没有共产党就没有新中国》 “ไร้พรรคคอมมิวนิสต์ก็ไร้ประเทศจีนใหม่” เพลงนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์มีการต่อสู้เพื่อประชาชน โดยทำสงครามต่อต้านจักรวรรดิญี่ปุ่นเพื่อให้ประชาชนจีนได้ถูกปลดแอก

ในปี ค.ศ. 1944 เพลงนี้ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสารจีนฉาลี้ 《晋察冀刊物》 และผู้คนที่บริเวณเขตนั้นทั้งหมดร้องเพลงนี้แพร่ไปอย่างรวดเร็ว ต่อมา เพลงนี้ได้แพร่กระจายไปหลายพื้นที่ ไม่ใช่เพียงแค่ประชาชนในเขตปลดปล่อย⁵ เท่านั้นที่ร้อง เพลงนี้ แต่ประชาชนในเขตปกครองตนเองอื่นๆ ได้ร้องด้วย (Hou and Zhang, 2011: 57) เนื้อเพลงมีดังนี้

《没有共产党就没有新中国》

没有共产党就没有新中国，
他坚持抗战八年多，
没有共产党就没有新中国。
共产党辛劳为民族，
共产党他一心救中国，
他实行了民主好处多。
他指给了人民解放的道路，
他领导中国走向光明。

他改善了人民生活，
他建设了敌后根据地，

没有共产党就没有新中国，
没有共产党就没有新中国。

(Wu, 2019: 251)

“ไร้พรรคคอมมิวนิสต์ก็ไร้ประเทศจีนใหม่”

ไร้พรรคคอมมิวนิสต์ก็ไร้ประเทศจีนใหม่

พรรคยืนหยัดในสงครามต้านญี่ปุ่นนานกว่าแปดปี

หากไร้พรรคคอมมิวนิสต์ก็ไร้ประเทศจีนใหม่

พรรคคอมมิวนิสต์ทรากตราเพื่อชาติจีน

พรรคคอมมิวนิสต์อุทิศตนเพื่อช่วยประเทศจีน

เขาดำเนินการตามหลักประชาธิปไตยที่มีประโยชน์มากมาย

เขาชี้ทางเพื่อปลดแอกให้แก่ประชาชน

เขานำพาประเทศจีนไปสู่แสงสว่าง

พรรคทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น
เขาสรางฐานที่มั่นเพื่อต่อต้านศัตรู

ไร้พรรคคอมมิวนิสต์ก็ไร้จีนใหม่

ไร้พรรคคอมมิวนิสต์ก็ไร้ประเทศจีนใหม่

(แปลโดยผู้วิจัย)

⁵ เขตปลดปล่อย (解放区) หมายถึง พื้นที่ที่ได้รับการปลดปล่อยโดยกองทัพที่นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์จีน

เพลงนี้ต้องการเชิดชูพรรคคอมมิวนิสต์จีนผ่านการสร้างวาทกรรม “พรรคคือผู้ปลดปล่อย” โดยต้องการให้ประชาชนมองข้ามเรื่องการปกครองระบอบใหม่ที่ดีหรือไม่ดีอย่างไร และเบี่ยงเบนความสนใจของประชาชนไปที่การเชิดชูความดีงามของพรรคคอมมิวนิสต์จีน

2.3 เชิดชูปณิธานของพรรคหรือความฝันของจีน (中国梦)

เพลงแต่งที่มีเนื้อหาสะท้อนปณิธานของพรรคคือ 《世纪中国梦》 “ศตวรรษแห่งความฝันของจีน”

ปณิธานของพรรคภาษาจีนเรียกว่า “จงกั๋วเหมิง” (中国梦) แปลว่า ความฝันของจีน ในยุคของผู้นำรุ่นที่หนึ่งคือเหมาเจ๋อตง ได้มีการกำหนดพันธกิจหลักไว้สองวาระคือ วาระแรกเริ่มด้วยภารกิจปลดแอกประชาชนจีนจากลัทธิจักรวรรดินิยมและศักดินานิยม และวาระที่สองคือการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน (Suntornjamorn, 2017: 69) เนื้อเพลงมีดังนี้

《世纪中国梦》

我们跟随你走过了昨天，
世纪的追寻永不会改变。
当五洲四海为中国梦鼓掌喝彩，
你再一次扬起了人民的幸福永葆那初心不变，
人民把万里江山放远航，
共创中华民族伟大复兴的梦想！ (Wu, 2019: 250)

“ศตวรรษแห่งความฝันของจีน”

เราตามคุณไปข้ามผ่านวันวาน
การแสวงหาแห่งศตวรรษไม่มีวันเปลี่ยนแปลง
เมื่อทั่วโลกปรบมือให้ร้องความฝันของจีน
เจ้าได้มอบความสุขให้แก่ประชาชนอีกครั้ง จิตใจเดิมนั้นไม่มีเปลี่ยนแปลง
ประชาชนร่วมกันนำชาติพัฒนา
ร่วมสร้างความฝันในการฟื้นฟูประเทศจีนครั้งใหญ่ (แปลโดยผู้วิจัย)

เพลงนี้นอกจากต้องการเชิดชูปณิธานของพรรคโดยผ่านการพูดแทนคนทั่วโลกจากประโยคที่ว่า “ทั่วโลกปรบมือให้ร้องความฝันของจีน” แล้ว ยังพยายามชักนำประชาชนให้ร่วมกันพัฒนาชาติผ่านประโยคที่ว่า “ประชาชนร่วมกันนำชาติพัฒนา”

3. อุดมการณ์สดุดีกองทัพแดง

อุดมการณ์สดุดีกองทัพแดงคือ อุดมการณ์ที่ยกย่อง เชิดชูและชื่นชมกองทัพแดง แสดงให้เห็นว่าเหล่าทหารแดงเป็นผู้ที่มีความอดทนและเสียสละ รวมถึงมีความใกล้ชิดกับประชาชน อุดมการณ์สดุดีกองทัพแดงมีอุดมการณ์ย่อยดังนี้

3.1 ทหารคือพี่น้อง

เพลง 《情深谊长》 “รักลึกซึ่งมิตรภาพยาวนาน” เนื้อเพลงบรรยายเหตุการณ์การเดินทางไกลของกองทัพแดง “ดอกสัวหมา” (索玛花) เป็นภาษาอู๋ซิ่งก็คือดอกขาป่า หรือภาษาจีนเรียกว่า “อิงซานหง” (映山红) ดอกไม้ชนิดนี้เจริญงอกงามบนเขาเหลียงซาน การกล่าวถึงดอกสัวหมาในเพลงนี้จึงเป็นสัญลักษณ์ของทัพทหารแดงที่เดินทางผ่านชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์อู๋ (彝族) (Sodsongkrit, 2011: 61)

เพลงนี้ยังเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสดุดีกองทัพแดง อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงนี้มีการใช้ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ (Conceptual metaphor) คือการใช้คำศัพท์ที่อยู่ในแวดวงอื่นมาอธิบายถึงสิ่งที่กล่าวถึง (Angkapanichkit, 2018: 209) โดยในเพลงนี้ได้กล่าวว่า “红军是咱们的亲兄弟” “ทหารแดงคือพี่น้องของเรา” ซึ่งในความเป็นจริงแล้วโดยส่วนใหญ่ทหารที่ออกรบอาจไม่ใช่พี่น้องของเขา การกล่าวว่า “ทหารคือพี่น้อง” เพื่อพยายามแสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดระหว่างทหารกับประชาชน โดยการสร้างภาพแทนของทหารให้ประชาชนเห็นว่า [ทหาร คือ ครอบครัว] ตัวอย่างเพลงมีดังนี้

《情深谊长》

五彩霞空中飘，	天上飞来金丝鸟，	哎
红军是咱们的亲兄弟，	长征不怕路途遥	
索玛花一朵朵，	红军从咱家乡过，	哎
红军走的是革命的路，		
革命的花儿开在咱心窝。		(Wu, 2019: 7)

“รักลึกซึ่งมิตรภาพยาวนาน”

เมฆหลากสีลอยอยู่บนท้องฟ้า	นกสีทองก็โบยบินมา
ทหารแดงคือพี่น้องของเรา	เดินทางไกลไม่เกรงกลัวอุปสรรค
เจ้าดอกสัวหมานั้น	ทหารแดงเดินทางผ่านมาจากบ้านเรา
ทางที่ทหารแดงเดินทางคือทางแห่งการปฏิบัติ	
ดอกไม้แห่งการปฏิบัติบานอยู่ในหัวใจเรา	(แปลโดยผู้วิจัย)

เพลงนี้ได้มีการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของกลุ่มชาติพันธุ์อี่ แม้นเนื้อหาในเพลงแสดงออกถึงการสวดอิทการ แต่แท้จริงแล้วเป็นการพยายามสร้างความเป็นเอกภาพให้แก่ชาติจีน โดยการหลอมรวมกลุ่มชาติพันธุ์ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชาติจีน

3.2 ทหารคือผู้เสียสละ

เพลงที่สื่อให้เห็นว่าทหารคือผู้เสียสละคือ 《为了谁》“ทำเพื่อใคร” เพลงนี้แต่งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1998 เพื่อสรรเสริญวีรบุรุษที่ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยครั้งใหญ่ของจีน เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นบริเวณปลายของแม่น้ำฉางเจียง (长江) เกิดอุทกภัยถึงแปดระลอก ทำให้มีผู้เสียชีวิตนับหมื่นคน (Sodsongkrit, 2011: 427) เนื้อเพลงมีดังนี้

《为了谁》

泥巴裹满裤腿，
我不知道你是谁，
为了谁，为了秋的收获，
满腔热血唱出青春无悔，
望穿天涯不知战友何时回？
你是谁？为了谁？
你是谁？为了谁？
谁最美？谁最累？
我的兄弟姐妹。

汗水湿透衣背。
我却知道你为了谁。
为了春回大雁归。

我的战友何时回？
我的兄弟姐妹不流泪！
我的乡亲，我的战友，
你是妹，姐妹。

(Wu, 2019: 86)

“ทำเพื่อใคร”

โคลนเปื้อนท่วมขากางเกง
ข้าไม่รู้ว่าเป็นใคร
ทำเพื่อใคร เพื่อผลผลิตในฤดูใบไม้ร่วง
ขับร้องบทเพลงแห่งวัยเยาว์ด้วยเลือดแห่งความรักชาติที่ฟุ้งฟ่านอยู่ในอก
แหงนมองขอบฟ้ามีรู้ว่าสหयरร่วมรบจะกลับมาเมื่อใด
เจ้าเป็นใคร? ทำเพื่อใคร?
เจ้าเป็นใคร? ทำเพื่อใคร?
ใครงามที่สุด? ใครเหนื่อยที่สุด?
พี่น้องข้า

เหงื่อเปียกโชกหลังเสื้อ
แต่ข้ารู้ว่าเจ้าทำเพื่อใคร
เพื่อท่านป้าที่จะหวนคืนในฤดูใบไม้ผลิ
พี่น้องข้าจะได้ร้องให้
พี่น้องของข้า สหายร่วมรบของข้า
เจ้าเป็นน้องสาว พี่สาวน้องสาว

(แปลโดยผู้วิจัย)

จากเหตุการณ์ข้างต้นรัฐบาลได้ส่งทหารและตำรวจเข้าช่วยเหลือประชาชน บทเพลงได้แสดงให้เห็นถึงความห่วงใยที่มีต่อประชาชนชาวจีน รวมถึงแสดงให้เห็นว่าทหารเป็นผู้เสียสละ ดังนั้นเพลงนี้นอกจากจะทำให้กำลังใจทหารตำรวจแล้ว ยังทำให้ทหารและประชาชนมีความเห็นอกเห็นใจกันอีกด้วย

3.3 ทหารแดงต้องอดทน

เพลง 《七律 长征》 “กลอนเจ็ด เดินทัพทางไกล” สะท้อนว่าทหารแดงต้องมีความอดทน เป็นเพลงที่แต่งโดยเหมาเจ๋อตง เพลงนี้ได้พรรณนาถึงความสลับซับซ้อนของเส้นทางและความยากลำบากในการเดินทัพทางไกลของทหารแดง แต่ถึงอย่างไรทหารแดงก็สามารถฟันฝ่าไปได้อย่างรวดเร็ว

เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1934 เนื่องจากการนำที่ผิดพลาดของลัทธิเอียง “ซ้าย”⁶ กองทัพแดงจึงล้มเหลวในการต่อต้าน “การล้อมปราบ” (围剿) ครั้งที่ห้า คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์และคณะกรรมการทหารปฏิวัติจึงได้นำกำลังหลักของกองทัพแดงมากกว่า 86,000 คน ถอยทัพออกจากฐานที่มั่นปฏิวัติกลางและเริ่มเดินทัพทางไกล ในช่วงเริ่มต้นเดินทัพได้เกิดข้อผิดพลาดในการหลบหนี หลังจากทำลายและปิดล้อมสามครั้งที่เมืองเซียงเจียง (湘江) ทำให้กองทัพแดงลดจำนวนลงจาก 86,000 คน เหลือ 30,000 คน เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ.1934 กรมการเมืองของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ประชุมที่หลี่ผิง (黎平) และตัดสินใจเปลี่ยนเส้นทางไปยังภาคเหนือของกุ้ยโจว (贵州) ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1935 (Han, 2021: 84) เนื้อเพลงมีดังนี้

《七律 长征》

红军不怕远征难，
红军不怕远征难，
五岭逶迤腾细浪，
金沙水拍云崖暖，
更喜岷山千里雪，
三军过后尽开颜。

万水千山只等闲。
万水千山只等闲。
乌蒙磅礴走泥丸。
大渡桥横铁索寒。
更喜岷山雪，

(Wu, 2019: 55)

⁶ ลัทธิเอียง “ซ้าย” หมายถึง ลัทธิที่สนับสนุนความเสมอภาคทางสังคม มักคัดค้านชนชั้นทางสังคมและความไม่เสมอภาคในสังคม

“กลอนเจ็ด เดินทัพทางไกล”

กองทัพแดงไม่กลัวความลำบากในการเดินทัพทางไกล

หมื่นคงคาพันภูผาเป็นเรื่องธรรมดา

กองทัพแดงไม่กลัวความลำบากในการเดินทัพทางไกล

หมื่นสายน้ำพันภูผาเป็นเรื่องธรรมดา

ห้าเทือกเขาเคียงคดโค้งเกลียวคลื่น

เขาอุเหมิงที่กว้างใหญ่ก็มีหัวน

คลื่นธาราจีนซากระทอฝั่ง

พันฝ่าสะพานโซ่เหล็กเย็นอันหนาวเหน็บ

ปรารถนาภูเขาที่ปกคลุมด้วยหิมะนับหมื่นลูก

ปรารถนาภูเขาหิมะนับหมื่นลูก

กองทัพแดงถึงจุดหมายอย่างเรีงร่า

(แปลโดยผู้วิจัย)

การพรรณนาถึงความยากลำบากของกองทัพแดง เป็นความพยายามในการสร้างความเห็นอกเห็นใจกองทัพแดงให้แก่ประชาชน รวมถึงเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อกองทัพแดงให้แก่ประชาชน

3.4 ทหารแดงคือผู้พิทักษ์

เพลงแดงที่สะท้อนว่าทหารแดงคือผู้พิทักษ์ คือ 《游击队歌》 “เพลงทหารกองโจร” เพลงนี้พรรณนาถึงความรู้สึกหวงแหนในแผ่นดินเกิด แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของทหารแดงในการพิทักษ์รักษาแผ่นดินเกิด

เมื่อวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1938 “เพลงทหารกองโจร” จัดขึ้นรอบปฐมทัศน์ในซานซี (山西) เวลานั้นสำนักภาคเหนือคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ (中共中央北方局) และสำนักงานใหญ่ของกองทัพลู่อี่แปด (八路军总部) กำลังจัดการประชุมเพื่อหารือเกี่ยวกับนโยบายยึดมั่นในสงครามต่อต้านญี่ปุ่นในภาคเหนือของจีน ผู้รับชมมีทั้งจูเต๋อ (朱德) นายพลอาวุโสของกองทัพลู่อี่แปดและเว่ยลี่หวง (卫立煌) นายพลอาวุโสของพรรคกั๋วหมินต้ง (国民党) ด้วย เมื่อเพลงจบลงผู้ชมเดือดพล่าน เสียงชื่นชมอื้ออึง (Hou and Zhang, 2011: 68) เนื้อเพลงมีดังนี้

《游击队歌》

我们都是神枪手，
我们都是飞行军，
我们生长在这里，
无论谁要强占去，

每一颗子弹消灭一个敌人，
哪怕那山高水又深。
每一寸土地都是我们自己的，
我们就和他拼到底！

(Wu, 2019: 93)

“เพลงทหารกองโจร”

พวกเราล้วนเป็นนักแม่นปืน
เราทุกคนเป็นนักรบเวหา
พวกเราเกิดและเติบโตที่นี่
มิว่าใครจะแย่งไป

กระสุนทุกหนึ่งนัดทำลายศัตรูหนึ่งคน
แม้ภูผาสูงธาราลึกเพียงไร
แผ่นดินทุกตารางนิ้วเป็นของพวกเรา
พวกเราจะแย่งกลับคืนสุดชีวิต

(แปลโดยผู้วิจัย)

เพลงนี้ นอกจากต้องการปลุกใจกองทัพให้มีความฮึกเหิมแล้ว ในขณะเดียวกันยังสร้างความศรัทธาของประชาชนต่อกองทัพได้อีกด้วย

4. อุดมการณ์เชิดชูผู้นำหรือบุคคลตัวอย่าง

อุดมการณ์เชิดชูผู้นำหรือบุคคลตัวอย่าง คือ การยกย่อง เชิดชูผู้ที่เป็นผู้นำหรือบุคคลตัวอย่างของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ดังนี้

4.1 ยกย่องเหมาเจ๋อตง

เพลงที่มีเนื้อหายกย่องเหมาเจ๋อตงประกอบด้วย 3 ชุดความคิดย่อย คือ 1) เหมาเจ๋อตงคือพระอาทิตย์ 2) เหมาเจ๋อตงคือผู้นำทาง และ 3) เหมาเจ๋อตงคือผู้มอบความสุข ดังนี้

4.1.1 เหมาเจ๋อตงคือพระอาทิตย์ เพลง 《北京的金山上》 “บนภูเขาทองของปักกิ่ง” มีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นอุดมการณ์ยกย่องเหมาเจ๋อตง โดยใช้กลวิธีการอุปลักษณ์ ซึ่งในเพลงได้มีกล่าวถึงเหมาเจ๋อตงว่า [เหมา คือ พระอาทิตย์] ดังที่กล่าวว่า “ประธานเหมาคือดวงอาทิตย์สีทองนั้น” (毛主席就是那金色的太阳。) เนื้อเพลงมีดังนี้

《北京的金山上》

北京的金山上光芒照四方，
多么温暖，多么慈祥，
我们迈步走在社会主义幸福的大道上。

毛主席就是那金色的太阳。
把身农奴的心儿照亮。

(Wu, 2019: 238)

“บนภูเขาทองของปักกิ่ง”

แสงภูเขาทองของปักกิ่งส่องทั่วทิศ
อบอุ่นเพียงใด มงคลเพียงใด
พวกเราก้าวท้าวมุ่งสู่ถนนแห่งลัทธิสังคมนิยมที่เปี่ยมสุข

ประธานเหมาคือดวงอาทิตย์สีทองนั้น
ส่องสว่างในหทัยของทาสขวานา

(แปลโดยผู้วิจัย)

ในเพลงนี้มีการใช้กลวิธีอุปลักษณ์ [เหมา คือ พระอาทิตย์] ในทางคติความเชื่อของวัฒนธรรมจีนพระอาทิตย์มีความสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องหยินหยาง (阴

阳) กล่าวคือ พระอาทิตย์เป็นตัวแทนของแสงสว่างและเพศชายหรือหยาง (阳) ซึ่งการนำเสนองานเช่นนี้เป็นการนำผู้ชายไปผูกโยงกับคุณสมบัติของหยาง สิ่งนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าพรรคคอมมิวนิสต์จีนพยายามขจัดสิ่งเก่า คือการปฏิวัติและเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่สุดท้ายแล้วก็ไม่สามารถทำได้จริง

4.1.2 เหม่าเจ๋อตงคือผู้นำทาง เพลงแดงที่มีเนื้อหาพรรณนาถึงเหม่าเจ๋อตงคือผู้นำทางคือ 《回延安》เพลง “กลับเหยียนอาน” โดยในเพลงได้กล่าวถึงถึงเหม่าเจ๋อตงว่าเป็นผู้นำทางในตอนที่ว่า “เดินตามทางที่ประธานเหม่าได้ชี้มาให้” (沿着毛主席指引的路)

《回延安》

延安！啊，延安！

我满怀豪情抒壮志， 歌唱延安精神代代传。

沿着毛主席指引的路， 艰苦奋斗永向前。

(Wu, 2019: 98)

“กลับเหยียนอาน”

เหยียนอาน โอ้ เหยียนอาน

ฉันภาคภูมิใจเต็มเปี่ยมในปณิธานอันยิ่งใหญ่ ร่ำร้องเพลงสื่อจิตวิญญาณเหยียนอานจากรุ่นสู่รุ่น

เดินตามทางที่ประธานเหม่าได้ชี้มาให้ ฝ่าฟันความลำบากไปข้างหน้าตลอดกาล

(แปลโดยผู้วิจัย)

4.1.3 เหม่าเจ๋อตงคือผู้มอบความสุข เพลงที่พรรณนาให้เห็นว่าเหม่าเจ๋อตงคือผู้มอบความสุขคือเพลง 《金瓶似的小山》“ภูเขาลูกน้อยดั่งแจกันสีทอง” โดยในเพลงมีการพรรณนาถึงภูมิทัศน์ที่งดงามของประเทศจีน ตามด้วยการพรรณนาถึงเหม่าเจ๋อตง เนื้อเพลงมีดังนี้

《金瓶似的小山》

金瓶似的小山，

山上虽然没有寺，

美丽的风景已够我留恋。

明镜似的西海，

海中虽然没有龙，

碧绿的海水已够我喜欢。

北京城里的毛主席

虽然没见过您，

您给我的幸福却永在我身边。

(Wu, 2019: 87)

“ภูเขาลูกน้อยดั่งแจกันสีทอง”

ภูเขาลูกน้อยดั่งแจกันสีทอง

แม้ว่าบนภูผาจะไร้วัด

แต่ทิวทัศน์ที่งดงามก็เพียงพอให้ฉันทวนคะนิง

ทะเลประจิมใสดั่งกระจก

แม้ว่าทะเลไร้มังกร

น้ำในทะเลเขียวตั้งมรดกก็เพียงพอให้ฉันหลงไหล

ประธานหมาในปักกิ่ง

แม้ว่าจะไม่เคยเห็นท่าน

ความสุขที่ท่านให้ไว้ก็ล้นอยู่ข้างฉันเสมอ

(แปลโดยผู้วิจัย)

ในเนื้อเพลงท่อนที่ว่า “ประธานหมาในปักกิ่ง แม้ว่าจะไม่เคยเห็นท่าน ความสุขที่ท่านได้ให้ไว้จะอยู่ข้างฉันเสมอ” แสดงให้เห็นว่าสำนึกที่สำคัญประการหนึ่งของความเป็นชาติคือ การที่เราสามารถจินตนาการได้ว่ามีคนพวกเดียวกับเราอยู่ในดินแดนเดียวกัน แม้ว่าจะไม่เคยรู้จักกันก็ตาม

การยกย่องหมาเจ็ดตงทั้งสามแนวคิดข้างต้น แสดงให้เห็นถึงภาพความเป็นผู้นำของหมาเจ็ดตง โดยแสดงความเป็นผู้นำผ่านการเป็นแสงสว่างอย่างดวงอาทิตย์ ผ่านการชี้นำทาง รวมถึงเป็นผู้ที่มอบความสุขให้แก่ประชาชน

4.2 เรียนรู้ตามแบบอย่างสหายเหลยเฟิง

เพลงที่สะท้อนอุดมการณ์ให้เรียนรู้ตามแบบอย่างของเหลยเฟิงคือ 《接过雷锋的枪》 เพลง “รับปืนต่อจากเหลยเฟิง”

เหลยเฟิงเป็นเด็กกำพร้า หลังจากที่ได้ปฏิบัติภารกิจปกครองประเทศ พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้อุปการะเหลยเฟิง และเหลยเฟิงก็กลายเป็นบุคคลตัวอย่างของยุวชนพรรคคอมมิวนิสต์จีน คำขวัญของประธานหมา “ศึกษาจิตใจเหลยเฟิง” (向雷锋同志学习) ได้ถูกตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร “เยาวชนจีน” 《中国青年》 เมื่อปี ค.ศ. 1963 จากนั้นมาคำขวัญนี้แพร่หลาย (Suntornjamorn, 2017:61-63) แม้ว่าสถานการณ์ทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลง แต่คำขวัญนี้ไม่ได้หายไป หากแต่ได้กลายเป็นตัวแทนของจิตวิญญาณเหลยเฟิง เหลยเฟิงกลายเป็นบุคคลตัวอย่างในการต่อสู้เพื่อประชาชน เพื่อพรรคคอมมิวนิสต์และเพื่อสร้างสรรค์สังคมนิยม

เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของบุคคลในอุดมคติของรัฐซึ่งรัฐชื่นชมและปรารถนาให้ประชาชนจีนปฏิบัติตามพฤติกรรมของเหลยเฟิง เนื้อเพลงมีดังนี้

《接过雷锋的枪》

接过雷锋的枪，

我们都学习他的榜样！

接过雷锋的枪，

千万个雷锋在成长。

学习他，对人民无限忠诚；

学习他，对敌人毫不留情；

学习他，为祖国献出青春，

为了共产主义终身革命。

(Wu, 2019: 295)

“รับปิ่นต่อจากเหลยเฟิง”

รับปิ่นต่อจากเหลยเฟิง	พวกเราล้วนเรียนรู้จากตัวอย่างของเขา
รับปิ่นต่อจากเหลยเฟิง	เหลยเฟิงหลายสิบล้านคนกำลังเติบโต
เรียนรู้จากเขา	จงรักภักดีต่อประชาชนอย่างไม่มีสิ้นสุด
เรียนรู้จากเขา	อย่ามดตาคือศัตรูเด็ดขาด
เรียนรู้จากเขา	อุทิศชีวิตวัยหนุ่มเพื่อมาตุภูมิ
ใช้ทั้งชีวิตปฏิบัติเพื่อลัทธิคอมมิวนิสต์	(แปลโดยผู้วิจัย)

การยกย่องเหลยเฟิงผ่านเพลง นอกจากเป็นการแสดงจุดยืนของอุดมการณ์รักชาติจีนให้ประชาชนได้ทราบกันอย่างทั่วถึงแล้ว ยังแฝงไปด้วยความต้องการให้ประชาชนในชาติได้ปฏิบัติตามแบบอย่างของเหลยเฟิงเพื่อความมั่นคงและความสงบของชาติอีกด้วย

สรุปผล

การเปลี่ยนผ่านระบบการปกครองจากระบอบกึ่งอาณานิคมกึ่งศักดินาเป็นระบอบสังคมนิยมอัตลักษณ์จีนภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์จีนเพียงพรรคเดียว จากระบบการปกครองแบบเดิมเป็นแบบใหม่ จากความหลากหลายสู่ความเป็นเอกภาพ พรรคคอมมิวนิสต์ในฐานะผู้นำการปกครองของชาติจีนจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายในการสร้างความชอบธรรมและความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน การเผยแพร่เพลงแดงถือเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่แยบคายของผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ ให้ประชาชนได้ซึมซับถึงอุดมการณ์ชาตินิยมจีนที่แฝงอยู่ในเพลงที่ละเล็กที่ละน้อย กระทั่งประชาชนเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นว่าเป็นเช่นนั้นจริงตามที่ชนชั้นผู้ปกครองได้ตั้งเป้าประสงค์ไว้

ผู้วิจัยได้ค้นพบอุดมการณ์ชาตินิยมจีนในเพลงแดง 4 แนวคิดหลัก ได้แก่ 1) อุดมการณ์สุดติมาตุภูมิ 2) อุดมการณ์สุดดีพรรคคอมมิวนิสต์จีน 3) อุดมการณ์สุดดีทหารแดงหรือกองทัพแดง และ 4) อุดมการณ์เชิดชูผู้นำหรือบุคคลตัวอย่าง

จากข้างต้นจะพบว่าอุดมการณ์ชาตินิยมจีนที่แฝงอยู่ในบทเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของชาติจีนอย่างชัดเจน เช่น การยกย่องเชิดชูชาติผ่านความภาคภูมิใจในสิ่งต่างๆ ประกอบไปด้วย ความงามของภูมิทัศน์ ความยิ่งใหญ่ของสิ่งปลูกสร้าง การสุดดีพรรคคอมมิวนิสต์และผู้นำของพรรค ภาพการปฏิบัติสู่ประเทศจีนใหม่ รวมถึงภาพความสามัคคีของคนในชาติซึ่งเป็นจุดแข็งของลัทธิสังคมนิยมอัตลักษณ์จีน

อภิปรายผล

การเผยแพร่เพลงแดงที่แฝงไปด้วยอุดมการณ์ชาตินิยมจีนภายใต้การควบคุมของกลุ่มผู้มีอำนาจ สามารถทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น ความศรัทธา และความสามัคคีขึ้นได้ หากแต่การเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกควบคุมโดยผู้มีอำนาจเพียงฝ่ายเดียวนั้น ทำให้ไม่เห็นความคิดเห็นหรือเสียงสะท้อนจากผู้คนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความเห็นต่าง ซึ่งผู้คนเหล่านั้นอาจไม่ได้เห็นด้วยกับทั้งหมดที่เนื้อหาของเพลงได้ถ่ายทอดออกมา

แนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Buddawong (2022: 109) ที่ได้กล่าวไว้ในเรื่องการนำเสนอวาทกรรมพาดหัวข่าว Covid19 ว่าเป็นการนำเสนอที่ถูกควบคุมโดยอำนาจรัฐ โดยได้กล่าวว่า “การนำเสนอข่าวเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการคัดเลือก ตัดทิ้ง หรือกำหนดความรู้ที่ต้องการให้เลือนหายไปหรือคงอยู่”

วิธีการใช้เพลงแดงเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้สึกชาตินิยมจีนนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับผลงานของนักวิชาการหลายท่านที่มองว่าเพลงปลุกใจหรือเพลงเกี่ยวกับการปฏิวัติและเพลงรักชาติต่างๆ เป็นเครื่องมือในการหล่อหลอม กล่อมเกล้า และปลุกกระตมมวลชนให้เกิดจิตสำนึกรักชาติของตน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการสร้างสำนึกความเป็นชาติผ่านบทเพลงรักชาติจีน ของ Kottitomsakul and Rattanataya (2023) และ การวิเคราะห์มิติด้านการท่องเที่ยวและการสื่อสารในการปลุกจิตสำนึกรักชาติของรัฐบาลจีนผ่านบทเพลงปลุกใจ ของ Sodsongkrit Sangtian and Sukprasong (2017) เป็นต้น ส่วนตัวอย่างผลงานในต่างประเทศ เช่น การศึกษาหน้าที่ทางการเมืองของเพลงกัมพูชาประชาธิปไตย ของ Khongphanthum (2019) และ เรื่องการสร้างสำนึกความเป็นชาติผ่านเพลงปฏิวัติลาว ของ Kittitornsakul (2008) เป็นต้น

ส่วนในมุมมองของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ การผลิตตัวบทคือบทเพลงซึ่งถือเป็นสื่อกลางที่เข้าถึงสังคมได้ง่าย วิธีการเผยแพร่บทเพลงในช่องทางต่างๆ เป็นวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice) (Panpotong, 2013: 43) เนื้อหาที่ถ่ายทอดผ่านบทเพลงหรือตัวบทถูกกำหนดและจำกัดโดยรัฐหรือผู้มีอำนาจ ในขณะที่เดียวกันผู้ฟังหรือผู้รับสารก็ได้รับอิทธิพลจากการฟังเพลง คือฟังเพลงแล้วเกิดความรู้สึก เกิดความเชื่อว่าเป็นเช่นนั้นจริงตามบทเพลง จนกระทั่งนำไปปฏิบัติตามและฝังรากลึกอยู่ในสังคม

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาอุดมการณ์ชาตินิยมจีนในเพลงแดงจึงสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์เรื่องชาติของชาวจีนได้อย่างเด่นชัด คือ 1) สะท้อนความรู้สึกรักชาติผ่าน “ความรู้สึกเป็นเจ้าของแผ่นดินเกิด” 2) สะท้อนความมั่นคงของชาติผ่าน “อารยธรรมจีนโบราณ” และ

3) สะท้อนความเป็นเอกภาพของชาติผ่านความรู้สึกถึง “ความเป็นเรา” กลยุทธ์เหล่านี้ล้วนเป็นหนึ่งในเครื่องมือในการสร้างชาติจีนใหม่ และทำให้ประเทศจีนสามารถยับยั้งการปกครองภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์จีนมาได้จนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะเนื้อหาในส่วนของอุดมการณ์ชาตินิยมจีน ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาทฤษฎีการแต่งเพลงในแต่ละช่วงเวลา ตลอดจนศึกษาทฤษฎีการประพันธ์บทเพลงของผู้ประพันธ์แต่ละท่านได้

References

- Angkapanichkit, J. (2018). **Discourse Analysis**. [in Thai]. Bangkok: Thammasat University.
- Buddawong, N. (2022). Political Discourse in Chinese Headlines on COVID-19 Vaccine. [in Thai]. **Journal of Liberal Art, Ubon Ratchathani University**, 18 (1), 90-111.
- Chen, Y. (2012). A Network Approach to the Study of The World Uyghur Congress' Global Outreach: A Methodological Note. **Journal of Chinese Political Science**, 17 (1), 77-88.
- Han, X., Shen, Z. & Wu, J. (2021). **Songbook of the History of the Communist Party of China**. [in Chinese]. Beijing: Chinese Communist Party History Press.
- Hou, S. & Zhang, Y. (2011). **The power of red songs**. [in Chinese]. Beijing: Red Flag Publishing House.
- Kaewjunkte, W. (2015). Linguistically Oriented CDA: An Approach for Studying Thai Advertisements. [in Thai]. **Journal of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University**, 9 (1), 57-74.

- Kittitornsakul, K. (2008). The Construction of National Consciousness Through Lao Revolutionary Songs from the End of World War II to Present. [in Chinese]. **Journal of Mekong of Societies, Maefaluang University**, 6 (2), 53-70.
- Kittitornsakul, K. & Rattanataya, P. (2023). Recognition of Nationalism through Chinese Patriotic Songs from 1921 A.D. [in Thai]. **Ganesha Journal**, 19 (1), 71-85.
- Khongphanthum, C. (2019). The Political Roles of Democratic Kampuchea Songs. **Journal of Humanities and Social Sciences**, 3 (1), 114-135.
- Li, Y. (2010). **The Historical Trajectory of Chinese Red Songs and their Far-reaching Influence**. [in Chinese]. MA Dissertation, Peking University.
- Liu, Z. (2006). **Common Knowledge about Chinese Geography**. [in Chinese]. Shanxi: Higher Education Press.
- Ma, X. (2010). **Research on Educational Function of Red Songs for Patriotism**. [in Chinese]. MA Dissertation, Xinan University.
- Panpotong, N. (2013). **Critical Discourse Analysis along Linguistic Lines: Concepts and their Application to the Study of Discourse in the Thai Language**. [in Thai]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Prapantamit, W. & Amornwanitsak, S. (2019). Loyalty to the Nation, Loyal to the Party, Loyalties to the People: The Concept of 'Patriotism' in the Young Pioneers' Activities Textbooks. [in Thai]. **Journal of Humanities and Social Sciences, CMRU**, 1 (2), 97-110.
- Renan, E. (2017). **What is a Nation?** [in Thai]. Bangkok: Paragraph.
- Sodsongkrit, M. (2011). **100 of Chinese Patriotic Songs**. [in Thai]. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani University Press.
- Sodsongkrit, M., Sangtian, N., & Sukprasong, N. (2017). **Growing patriotic Awareness in Stirring Songs of China**. [in Thai]. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani University.

- Suntornjamorn, W. (2017). **Miscellaneous of Political event of China**. Bangkok: China Research Center Asia Institute Chulalongkorn University.
- Wang, H., Zhao, Y. & Shen, Q. (2009). A Study on the Role of “Red Songs” in Patriotic Education in Universities. [in Chinese]. **Journal of Jiangnan Youth Vocational College**.
- Wantana, S. (2008). **Contemporary Political Ideology**. [in Thai]. Bangkok: Khaosuy Letters.
- Wei, X. (2018). **The ideological and political educational significance of Red songs**. [in Chinese]. Teaching practice.
- Wu, S. (2019). **200 of Classic Redsongs**. [in Chinese]. Beijing: Chemical Industry Press.
- Yang, N. (2011). **The Value of “Red Songs” in Ideological and Political Education for College Students**. [in Chinese]. Research on Ideological and Political Work.
- Yuan, Y. (2020). **The Role of Red Songs in Patriotic Education for College Students**. [in Chinese]. School Party Building and Ideological Education.